

MAJ 1982

ET GAMMELT SOGN

ET GRÆNSESOGN

" - din dag er kort, men slægtens lang "

DISTRIKTSJORDEMODER OG BYGMESTERKONE !!!

Storvask i "jordemoderhuset"

Første september 1879 fik Lintrup ny jordemoder. Allerede 15. juli samme år havde hun skrevet en kontrakt med komuneforstanderne i distriktet: H.P. Hansen, Lintrup, J. Schmidt, Hjerding, J. Madsen, Tornum, Carl Matzen, Mejlby samt Carl Behrens, Dover.

Efter at være uddannet på jordemoderskole i Kiel, fik hun først kald

i Arrild, inden hun kom til Lintrup, hvor hun fungerede som distriktsjordemoder til januar 1934.

Hun hed Maren Poulsen Petersen og var født Frydendahl i Gjærdrup nord for den daværende grænse, hvorfor hun ikke havde lært tysk i skolen. Det er en gåde, hvordan hun klarede undervisningen i Kiel. Den kongelige amtsfysikus i Gram skrev i sin rapport til regeringen i Slesvig, at hun forstod lidt tysk; men ikke kunne læ-

se og skrive det. Det sparsomme forråd af sproget har hun antagelig erhvervet sig, da hun som ganske ung var stuepige på restauration "Hummelkærren" i Tønder. Hun var vistnok kommet derned for at være i nærheden af sin ældre søster, der var mejerske på gården Majerholm i nærheden af byen.

Maren Petersen blev dog senere ret god til at tale tysk og fik da også tit brug for det. Der var en del tyske tilflyttere i området, deriblandt ikke så få unge grænsegendarmfamilier. Af andre embedsmænd var der jo også lærere og præster; men de talte alle dansk. Børnene af disse tyske embedsmænd så vi en del af igen ved afstemningen i 1920.

I "jordemoderhusets" køkken

I 1890 var Maren Fryden-dahl blevet gift med bygmester Nikolaj Petersen fra Arnum, og de havde ved ankomsten til Lintrup to sønner.

Efter kontrakten skulle hun som jordemoder have 40 mark årligt fra amtet, stigende hvert tredje år med 10 mark til højst 100 mark. Ved pensionering - "efter mindst 15 års god tjeneste" betalt der en "understøttelse" på 150 mark årligt. "Kundernes" betaling i tysk tid kendes ikke. Efter genforeningen var honoraret på 10 kr pr. 1000 kr i skattepligtig indkomst. I trediveerne blev det ofte kun til 10 eller 20 kr, hvis man da overhovedet havde penge.

Ved pensioneringen i 1934 fik hun 1394 kr fra amtet, pensionen blev 50 % deraf, altså 697 kr årlig. Beløbet blev dog reguleret betydeligt op senere.

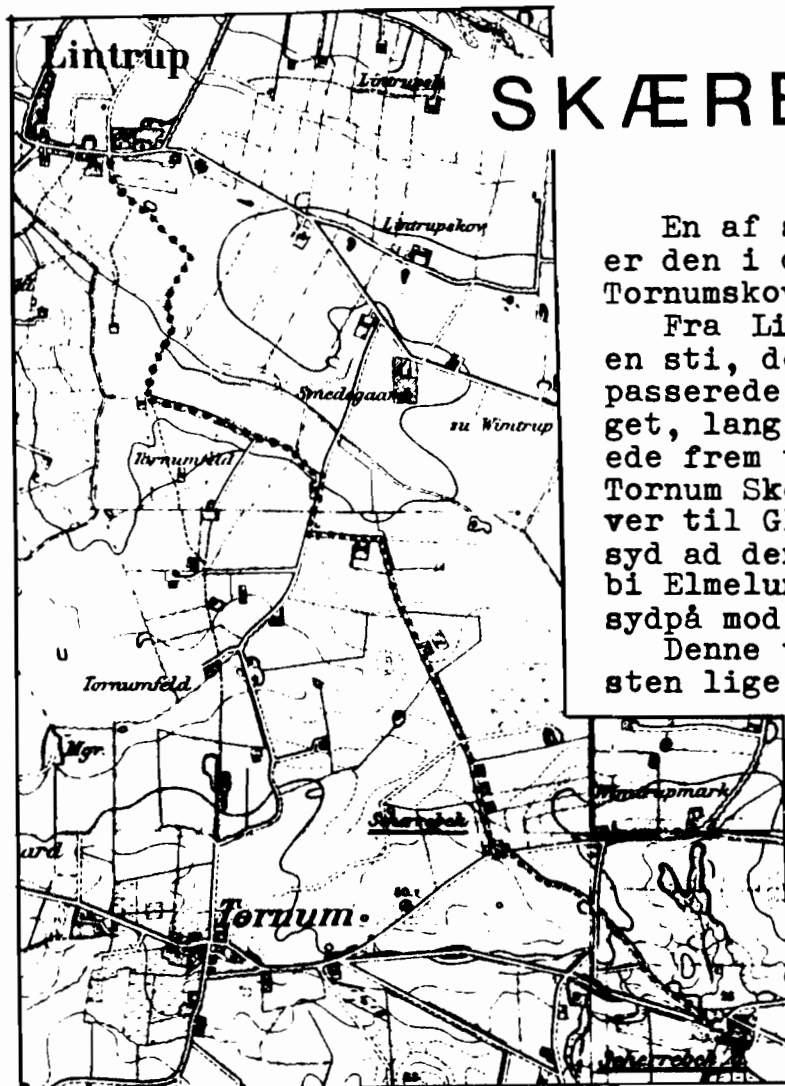
Hun havde mange drøje ture med hestevogne eller kaner i regn, kulde og sne. Hun har prøvet at vælte i en snedrive med kusken over sig, og at blive hentet af en mand, der var så kanonfuld, at hun måtte tage tømmerne fra ham og køre selv. Efter genforeningen blev det bedre, da kom Viggo Henningsen hjem fra USA, købte sig en FORD med kaleche og begyndte at køre taxikørsel. Omkring 1926 fik hun tjenestetelefon.

Maren Petersen døde i 1960 i en alder af 91½ år, hun var helt åndsfrisk til det sidste og tilbragte sine sidste år på Rødding alderdomshjem. Hun er begravet i familiegravstedet på kirkegården i Lintrup.

William Hellerøe.

"Jordemoderhuset" var en lav, hvidkalket og stråtakket bygning, der lå, hvor Kirkepladsen 2 nu er. Bygmester Nikolaj Petersen ejede det sammen med Sachs gård, som lå vest for helt op til kirkegårdsdiget. Billederne, der illustrerer denne artikel er fotograferet af sønnen Christian Petersen og givet til lokalhistorisk udvalg af en anden, William Hellerøe sammen med mange gamle billeder og glasplader fra Lintrup. Vi siger tak! (redaktionen)

SKÆRBÆKHUSE

En af sognets gamle færdselsveje er den i dag næsten glemte vej fra Tornumskov til Skærbæk Mølle.

Fra Lintrup kunne man nå den ad en sti, der gik sønden ud af byen, passerede over bækken ad en tilhugget, lang og smal granitsten og nåede frem til den ejendom, der nu er Tornum Skovvej 2. Så skræede den over til Gl. Tornumvej, gik lidt mod syd ad denne og drejede så ind forbi Elmelund, gik bag om haven og så sydpå mod Schærbæk (Skærbæk).

Denne vej, der fortsatte i en næsten lige linie ned til møllen, var en meget benyttet genvej for dem, der skulle til Rødding eller Sdr. Hygum. Bøndernes tunge arbejdsvogne sled dybe spor i sommerens tørre sand og huller i vinterens pløre. Langs grøftekanterne med skarntyder og nælder var der banet en sti, hvor man kunne gå- eller cykle, hvis man da havde en cykel.

Ved vejen, der nu er næsten tilgroet, lå i hine tider syv små ejendomme, hvoraf der i dag kun er en tilbage. Det var seks "indsiddersteder" på hver 5-6 tdr. land og en "gård" på knap det dobbelte. En del af beboerne var tilflyttere sydfra, og bebyggelsen dannede næsten en hel lille by, der kaldtes Skærbækhusene.

I det første lille sted boede Jens og Ellen Fuglsang. De stammede begge fra Oksbøl på Als og hed egentlig Vogelsang; men det for-danskede man til Fuglsang.

Deres hus var lille - gennem forstuen, der havde toppede brosten, kom man ind i køkkenet. Soveværelset havde to fag, og stuen var ikke større. Den havde brede, sikkert hvidskurede gulvplanker og kun få møbler: et par kurvestole og bordet ved vinduet. Til højre for forstuen var stald og udhus. (fortsættes)

Skønt der tit kørte vogne forbi huset på vej til mølle, gik Jens med sin sæk korn på ryggen både hen og hjem. Han ville nok ikke tigge nogen om at måtte køre med. Efter et langt liv i fattigdom sammen med deres seks børn: Matthias, Anne, Frederik, Maren, Peter og Kirstine, fik de lov at fejre deres diamantbryllup i efteråret 1918.

Som det ses, har Ellen på denne festdag sin brudekjole på. Den er af blå "todsel" uld med en ivævet bomuldstråd. Hun har vel selv både spundet, vævet og syet den i de unge dage.

Ellen døde i februar 1920, og Jens tog ophold hos en datter i Askov. Her døde han tre måneder senere. - Huset på Tornum Mark sank i grus; men den lod, hvor det lå, hedder stadig: Fuglsang.

Det ene af de næste tre huse var Hans Curdts. Det brændte i 1912 og blev ikke bygget op igen. I det andet boede Fölster og i det tredje Thyge Christiansen. Nede i svinget lå Kromanns gård, hvor den ligger i dag. Ved markvejen mod sydvest boede Nis Peter Nissen.

Folkene fra disse huse gik på dagleje. Fölster var vist huslagter, Thyge var tækkemand, og Nis arbejdede på møllen. Hans hus er forøvrigt det, der har bestået længst. Bygningerne faldt under novemberstormen i 1981. Hans husbestyrerinde, Dorte Andersen strikkede hjemme for Maren Skomagars (Maren Iversen i Lintrup), og naboens børn bragte de færdige varer derop, hvorved de tjente en Groschen.

Senere blev de små ejendomme solgt til en "gårdslagter" fra Rødding, som søgte at sælge dem til tyskere; men så blev der på initiativ af Hans Jensen, Tornumgård gjort udvej for, at jorden kunne komme på danske hænder. Alle de små steder blev efterhånden købt af Johannes Kromann, og det hele udgør nu Kromannsvej 1.

Skærbækhuset er ikke mere; men den gamle vej kan stadig følges, og man kan i tankerne gå forbi de mennesker og det lille samfund, der for snart hundrede år siden lå her, og hvor man samledes i de små køkkener omkring et fad grød og spiste sig mætte, mens man så solen gå ned derude i vest.

(Artiklen er skrevet på grundlag af samtaler med flere af sognets ældre og oplysninger fra landsarkivet i Åbenrå. Billederne har vi lånt af Sara Pilegård og Sigrid Kromann.)

Bladet udgives af lokalhistorisk udvalg: Anne-Brit Skjønaa 855245, Knud Pedersen 855115 og Povl Hinge 855318.

Bladets adresse: Hinge, Kirkepladsen 1, 6660 Lintrup.

Tidligere numre kan købes hos udvalget og hos købmanden i Lintrup.